

használhatók a közművelődési könyvtárak mindennapi gyakorlatában.

6. A kutatási munka első szakasza pusztán csak azt tette lehetővé, hogy bánni tudjunk az olvasás sajátos jellegének problémáival. Szükséges a továbbiakban vizsgálat tárgyává tenni az irodalom különféle típusai iránt megnyilvánuló sajátosságokat, az olvasás pszichológia kérdéseit és szükséges hatásvizsgálatok végzése. A felsorolt kérdések kutatásának eddigi mellőzése azt eredményezte, hogy pillanatnyilag az olvasás-irányítás módszereinek tökéletesítése kétsedelmet szenved. E feladatok azonban pszichológusok, pedagógusok és könyvtárosok közös erőfeszítéseivel oldhatók meg.

A SZOCIALISTA NEMZETI KÖNYVTÁRAK IGAZGATÓI KONFERENCIÁJA (Moszkva, 1967. december 1-2.)

A szocialista nemzeti könyvtárak vezetőinek rendszeres találkozájára a lengyel Biblioteka Narodowa tett javaslatot s az első összejövetelre Varsóban került sor 1967. júniusában. Ezen a konferencián a nemzeti könyvtárak együttműködésének általános problémáiról, majd a kiadványcsere, személycsere, kiállításcsere részletkérdéseiről, az állományvédelemről, a nemzeti könyvtárak munkaszervezetéről volt szó. A konferencia végén a Lenin Könyvtár igazgatója, Kondokov elvtárs meghívta az együttest, hogy a második értekezletet a Szovjetunióban tartsák. A moszkvai igazgatói konferenciára az előbb ismertetett jubileumi ülészakchoz kapcsolódva került sor. Résztvettek rajta a Lenin Könyvtár vezetőin kívül Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia és a Német Demokratikus Köztársaság képviselői. (A magyar résztvevő Dr. Sebastyén Géza volt.)

A konferencia két kérdést tárgyalt meg:

1. A nemzetközi kiadványcsere megjavításának lehetőségei a szocialista nemzeti könyvtárakban.

2. A nemzeti könyvtár szerepe az országos tudományos és műszaki információs rendszerben.

Az első téma már a varsói konferencián is szerepelt, ott a vele kapcsolatos alapproblémák részletes megvilágítást nyertek. Így most aránylag rövidebb eszmecsere után lehetővé vált az ajánlások megfogalmazása és elfogadása. Örömmel lehet üdvözölni, hogy egyöntetű követelmény a csere minőségi javítása, ugyanakkor intenzitásának, gyorsaságának fokozása is. Az utóbbi érdekében állást foglalt a konferencia a telex-kapcsolat megteremtése mellett.

A második témát a szovjet képviselők terjesztették elő, a referátumot O. Sz. Csubarjan, a Lenin Könyvtár h. igazgatója tartotta.

A szovjet előzmények a Szovjetunió Minisztertanácsának 1966. nov. 29-i, 916. sz. rendeletéig mennek vissza ("A tudományos műszaki tájékoztatás országos rendszeréről"). Ehhez kapcsolódva a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának kollégiuma 1967. szept. 8-án határozatot hozott a végrehajtás módjairól:

s egy külön anyagot adott közre "Írányelvek az általános tudományos könyvtáraknak az országos tudományos műszaki tájékoztatás részeként való fejlesztésére" címmel. A felfogás ui. a Szovjetunióban az, hogy az általános gyűjtőkörű könyvtárak nemhogy nem korszerűtlenek, de jelentőségük a szakkönyvtárak mellett is egyre nő. Az Írányelvek az általános tudományos könyvtárak, a szakkönyvtárak és tájékoztatási szervek kapcsolatát és koordinálását tartja kívánatosnak, hogy a felmerülő feladatokat jól és gazdaságosan lehessen megoldani. Ilyen összefüggésben vetődik fel a nemzeti könyvtár szerepe.

Csubarjan elvtárs szerint nemcsak azért fontos a nemzeti könyvtár, mert hatalmas könyvmennyiség van a birtokában, hanem azért is, mert sok szakember dolgozik benne. Ezeket az egységes információs rendszer megteremtésében nem lehet nélkülözni. Rájuk vár számos elméleti probléma kidolgozása, magára a nemzeti könyvtárra pedig az a feladat hárul, hogy "sommázója legyen a többi könyvtár tevékenységének". A fent ismertetett Írányelvek szerint a Lenin Könyvtárnak koordinatív tájékoztató központtá kell válnia. Az átalakulásnak 1968-1972 között kell végbemenni, ehhez a programot 1968-ban dolgozzák ki. Anélkül, hogy tevékenységének minden ágát már most rögzíteni lehetne, nyilvánvaló, hogy apparátusa minimálisan a következőkkel kell hogy rendelkezzen:

1. megfelelő mennyiségű segédkönyvi;
2. központi katalógus más könyvtárak tájékoztatói segédkönyvtárából;
3. gazdag archívum kéziratos bibliográfiákból;
4. a nem publikált bibliográfiák kartotékja az egész országra kiterjedőleg;
5. a tervezett bibliográfiák kartotékja (de csak a humán tudományokra vonatkozóan);
6. részletes nyilvántartás (egész kartotékrendszer adatokkal, illetve tájékoztatói forrásokkal), pl. a következő területeken: A SzU általános tudományos könyvtárai, a legfontosabb külföldi könyvtárak, a fontos szakkönyvtárak és tájékoztatói szervek, a SzU tudományos intézetei, kiemelkedő szovjet tudósok és szakemberek.

A hozzászólások még nem tudták a felvetett problematikát érdemben elemezni, továbbvinni, hiszen az anyagot a résztvevők nem kapták előre kézhez. A legtöbben megmaradtak az általánoságoknál vagy ismertették jelenlegi tájékoztató tevékenységüket. Vinarek elvtárs (Prága) felvetette, nem kellene-e a szocialista országoknak közös központi katalógust felállítani. A többség véleménye azonban az volt, hogy a jó megoldás: nemzeti katalógusok+ telex. A magyar résztvevő hozzászólásában azokkal a nehézségekkel foglalkozott, amelyek a nemzeti könyvtárban akkor jelentkeznek, amikor a címszolgáltatáson túlmenően a tartalmi tájékoztatás igénye merül fel.

A vita így is hasznos volt. Csubarjan elvtárs zárószavában megegyezően leszögezte, hogy véleménye szerint a központi tájékoztatás feltétlenül olcsóbb. Ugyanekkor hangsúlyozott egy másik alapvetést is: a szocialista és a nemzeti fogalmakat sohasem szabad egymással szembeállítani, tehát minden nemzeti könyvtár saját megoldást keres. Egyelőre a tapasztalatcsere, egymás tájékoztatása a fontos.

S. G.